

СПОЖИВЧЕ БАНКІВСЬКЕ КРЕДИТУВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ (НА ПРИКЛАДІ АБ «УКРГАЗБАНК»)

Львівський національний університет імені Івана Франка

Анотація: Розглянуто теоретичні основи споживчого кредитування в Україні, проаналізовано загальний стан споживчого банківського кредитування в умовах воєнного часу та на конкретному прикладі АБ «УКРГАЗБАНК».

Ключові слова: банківська система, кредит, споживчий кредит, відсоткова ставка, комерційний банк.

Abstract: The theoretical foundations of consumer lending in Ukraine, the general state of consumer bank lending in wartime conditions and the specific example of the UKRGAZBANK joint-stock bank are considered.

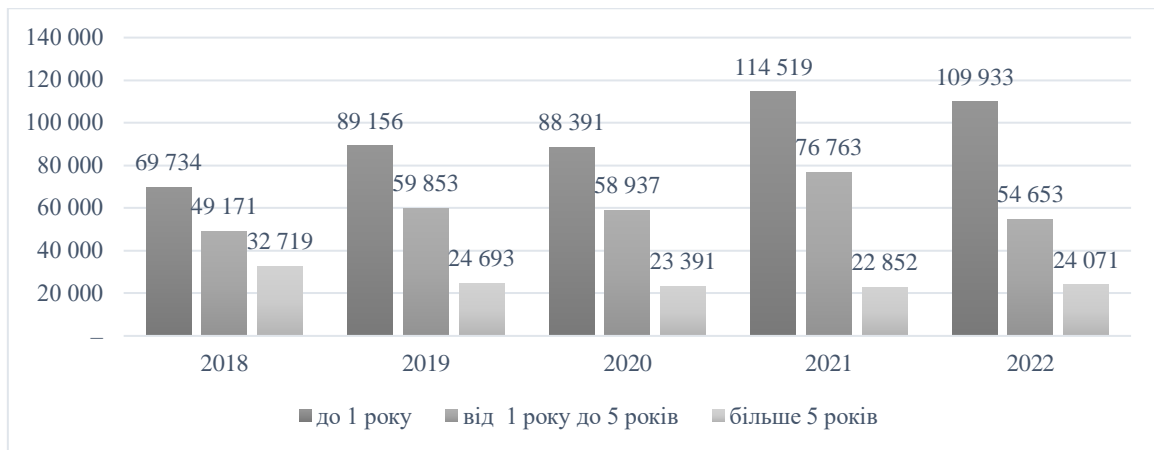
Keywords: banking system, credit, consumer credit, interest rate, commercial bank.

На даний момент споживчий кредит є вкрай важливим інструментом фінансово-кредитного ринку України, який є одним з джерел прибутку як для банківських установ так і для інших фінансово-кредитних інститутів. Попит на споживче кредитування зростає з кожним роком, це можна пояснити потребою фізичних осіб до покращення рівня життя, адже за допомогою споживчих кредитів люди можуть придбати товари та послуги, які їм необхідні, але які вони не здатні оплатити повністю з власних коштів. Це можуть бути автомобілі, побутова техніка, меблі, туристичні поїздки та інші потреби. [1, с. 107]. Проте початок повномасштабної війни 24 лютого 2022 року вніс свої корективи в усі сфери життя, в тому числі й у ринок споживчого кредитування.

Споживче кредитування - це вид кредитування, за якого банки та інші кредитори надають гроші клієнтам для покупки товарів або послуг, покращення житлових умов, оплати освіти та інших особистих потреб. Кредитори зазвичай встановлюють певний термін погашення кредиту та вимагають від клієнта сплати відсотків за користування кредитом. За даними Національного банку України, на початок 2022 року, споживчі кредити становили більше 31% від загального обсягу кредитів, що видаються банками в Україні [2]. Останнім часом споживче кредитування в Україні стає все більш доступним та зручним для клієнтів, що веде до зростання його популярності. Хоча здавалось би, що війна на території України мала б негативно вплинути на популярність споживчого кредиту.

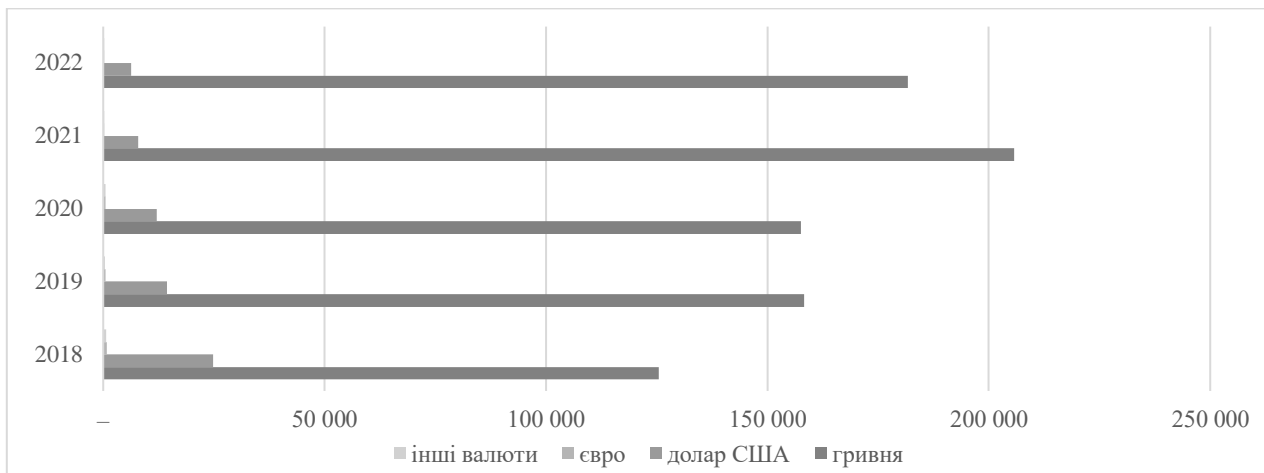
Слід мати на увазі, що споживче кредитування може бути небезпечним для клієнтів, які не можуть дотримуватися графіку погашення кредиту, тому що це може призвести до зростання боргу та кредитних проблем, а ситуація в країні лише посилює ці ризики. Також на цьому наголошує і Національний банк України. Згідно з останніх звітів НБУ, якість споживчих кредитів значно погіршується у зв'язку зі зниженням реальних доходів населення та зростання витрат на вимушений переїзд та облаштування житла на випадок відключення електроенергії. Головною ознакою погіршення якості кредитного портфеля є несвоєчасна сплата відсотків за отриманими позиками. Під час дії так званих «кредитних канікул» виявити справжню частку проблемного портфеля було проблематично. У червні 2022 року, коли банки розпочали процес згортання «кредитних канікули», Національний банк зобов'язав їх відновити розрахунок днів прострочення. Уже з жовтня місяця кредити, за якими не здійснювалася сплата відсотків, почали переходити у статус непрацюючих [2]. Такі тенденції є негативними для банків, так як зменшують їх потенційні доходи.

Як видно з рис. 1, ринок споживчого кредитування у 2022 році дещо здав позиції, у порівнянні з 2021 роком. А саме, зменшилась сума наданих домашнім господарствам кредитів терміном до 1 року та від одного до 5 років. Виняток становлять довготермінові споживчі кредити строком більше 5 років, сума яких навпаки збільшилась у 2022 році в порівнянні з 2021 з 22 852 млн. грн., до 24 071 млн. грн., хоча впродовж попередніх років їх обсяг мав, тенденцію до зменшення.

Рис. 1. Споживчі кредити, надані домашнім господарствам за строками погашення, млн грн
Джерело: складено авторами на основі [2]

Розглянувши рис. 2, можна побачити, що більшою мірою домашні господарства беруть споживчі кредити у гривнях та в доларах США. Сума споживчих кредитів у гривнях у 2022 році в порівнянні з минулим зменшилась, хоча з 2018 по 2021 спостерігалась тенденція до збільшення. Сума споживчих кредитів у доларах США продовжувала тенденцію до зменшення з 2018 до 2022 року.

Рис. 2. Споживчі кредити, надані домашнім господарствам у розрізі валют, млн грн
Джерело: складено автором на основі [2]

Перейдемо до розгляду сегменту споживчого кредитування на прикладі державного акціонерного банку «Укргазбанк». Умови війни ставлять перед АБ «Укргазбанк» та його клієнтами виклики, що потребують швидких та ефективних рішень. Одним із таких викликів є забезпечення фінансової підтримки громадян, які зазнали збитків внаслідок війни. «Укргазбанк» зосереджується на сприянні покращенню якості життя клієнтів, в тому числі шляхом надання споживчих кредитів. Споживче кредитування в АБ «Укргазбанк» має свої особливості, які дозволяють отримати необхідну суму коштів на придбання товарів та послуг. Особливості споживчого кредитування в «Укргазбанку» включають швидкий та простий процес оформлення кредиту, конкурентні відсоткові ставки та гнучкі умови погашення кредиту. Крім того, відповідно до інформації на офіційному сайті, клієнти мають можливість отримати кредит забезпечений поручительством третьої особи. Також «Укргазбанк» надає можливість розстрочки платежів та погашення кредиту шляхом внесення платежів через банківські термінали, мобільний банкінг або Інтернет-банкінг [3].

Згідно з інформацією на офіційному веб-сайті АБ «Укргазбанк», банк пропонує декілька видів споживчих кредитів для різних потреб клієнтів:

1. «Кредит на будь-які цілі» - це кредит, який надається клієнтам без обмежень щодо його використання. Можна отримати суму від 10 000 до 500 000 грн з терміном погашення від 6 до 36 місяців.

2. «Експрес-кредит» - це швидкий кредит для невеликих сум на короткий термін. Можна отримати суму до 50 000 грн з терміном погашення від 1 до 12 місяців.

3. «Кредит на автомобіль» - це кредит, який надається для покупки нового або б/у автомобіля. Можна отримати суму від 10 000 до 500 000 грн з терміном погашення від 6 до 60 місяців [3].

АБ «Укргазбанк» має ряд екологічно орієнтованих ініціатив, які спрямовані на зменшення впливу шкідливої діяльності на навколишнє середовище та підтримку сталого розвитку. Еко напівлення банку проявляється і у деяких спеціально розроблених продуктах споживчого кредитування (див. табл. 1).

Таблиця 1

Продукти споживчого кредитування АБ «Укргазбанк»

Продукти	Кредит на споживчі цілі під заставу депозиту	«Еко оселя»	Кредит на придбання відновлювальних джерел енергії	Кредит на придбання зарядних станцій для ЕКО авто	Кредит під заставу ОВДП
Умови					
Можлива сума кредиту (гривень)	Від 1 000 грн до 4 000 000 грн.	від 1 000,00 до 50 000,00 грн	від 1 000,00 до 300 000,00	від 1 000,00 до 50 000,00	від 50 000 грн. до 20 000 000 грн
Максимальний розмір кредиту	90% від розміру депозиту	90% від вартості обладнання, матеріалів, яке придбається відповідно до рахунку-фактури, або договору на придбання Обладнання	85% від вартості обладнання, матеріалів, яке придбається відповідно до рахунку-фактури, або договору на придбання Обладнання.	90% від вартості зарядних станцій та відповідного додаткового обладнання і матеріалів до них для зарядки автомобілів	-
Строк кредитування	від 1 місяця до 12 місяців	Від 1 місяця до 36 місяців	Від 1 місяця до 60 місяців	Від 1 місяця до 36 місяців	Від 1 місяця до 36 місяців (включно), але не може перевищувати терміну погашення ОВДП державою
Відсоткова ставка	Залежить від процентної ставки по депозиту, яким забезпечується кредит	15,0%	Залежить від строку кредитування (від 9,5% до 14%)	15,0%	27,78%

Джерело: складено автором на основі [3]

Як видно з таблиці 1, три продукти споживчого кредитування здебільшого мають еко напрям. Кредит на придбання зарядних станцій для ЕКО авто надається на придбання зарядних станцій та відповідного додаткового обладнання і матеріалів до них для зарядки автомобілів, які використовують як гібридний спосіб підключення двигунів до приводу автомобіля, так і приводяться в рух електродвигунами. «Еко оселя» направлена на придбання енергоефективного обладнання та/або матеріалів. Кредит на придбання відновлювальних джерел енергії дають на придбання відновлювальних джерел енергії (сонячні енергетичної станції, тепло-насосні системи опалення та/або гарячого водопостачання, системи сонячного тепlopостачання та/або гарячого водопостачання) та відповідне додаткове обладнання і матеріали до них. Два останні продукти, на нашу думку, є вкрай актуальними в умовах війни та постійних відключень електроенергії, так як навантаження на

енергосистему на даний момент колосальне і енергетики постійно працюють, ремонтуючи електролінії після постійних обстрілів.

Отже, можна зробити висновок, що споживче кредитування в Україні має вкрай важливе значення, проте в умовах війни розвиток цього сегменту кредитування дещо сповільнився. Це зумовлено насамперед зниженням реальних доходів населення. Щодо споживчого кредитування в АБ «Укргазбанк», то продукти в банку є вкрай актуальними в умовах воєнного часу, так як банк пропонує кредити на придбання відновлювальних джерел енергії та на придбання енергоефективного обладнання. Це є дуже доцільно в умовах постійних відключень електроенергії та зменшує навантаження на енергосистему країни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Волкова Н. І., Статкевич Г. В. Розвиток споживчого кредитування в кризових умовах. *Економічна наука*. 2021. № 11. С. 106–111. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/11_2021/19.pdf
2. НБУ. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/>
3. АБ «УКРГАЗБАНК». URL: <https://www.ukrgasbank.com/>
4. Про споживче кредитування : Закон України від 15.11.2016 р. № 1734-VIII : станом на 28 січ. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1734-19#Text>

Черниж Вікторія Іванівна - студентка, Львівський національний університет імені Івана Франка, Львів, e-mail: vriabkova14@gmail.com

Грудзевич Уляна Ярославівка – к.е.н., доцент кафедри фінансових технологій та консалтингу, Львівський національний університет імені Івана Франка, Львів, e-mail: ugrudzevuch@ukr.net

Chernyzh Viktoria – student, Ivan Franko National University of Lviv, Lviv, e-mail: vriabkova14@gmail.com

Grudzevuch Ulyana - Ph. D. in Economics, Associate Professor of the Department of Financial Technologies and Consulting, Ivan Franko National University of Lviv, Lviv, e-mail: ugrudzevuch@ukr.net